

NAJUTJECAJNIJI GRAĐEVINAR OD STJECANJA HRVATSKE NEOVISNOSTI

Susretljivi i vitalni pradjed

PRIPREMIO:
Branko Nadilo

Ustrojstvo Građevinskog instituta bio je pravi način suradnje znanstvenih i stručnih institucija s gospodarstvom, pa će se takav model suradnje morati razraditi i na neki način primijeniti, ali ne samo u građevinarstvu

Uvodne napomene

U ovoj smo našoj povremenoj rubrici predstavili nekoliko najuglednijih građevinskih stručnjaka, ali smo potpuno sigurni u to da je onaj kojega sada predstavljamo široj javnosti najpoznatiji. Uostalom, mnogi tvrde da je bio i najutjecajniji i najistaknutiji građevinar u prva dva desetljeća hrvatske neovisnosti. Svojim stručnim utjecajem i nespornim ugledom snažno je izravno i neizravno utjecao na poratnu obnovu Hrvatske i na goleme građevinske zahvate. Njegove menadžerske sposobnosti svi priznaju i cijene. Utjecao je i na mnoga zbiljanja u našem graditeljstvu, primjerice nezaoobilazan je njegov doprinos komorskome organiziranju. Uostalom, kako se netko u šali izrazio, pripada rijetkim građevinarima koje i arhitekti uistinu cijene. Riječ je, dakako, o dr. sc. Petru Đukanu, koji je svojedobno bio i profesor u Zavodu za organizaciju građenja na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Iako je duboko zašao u osmo desetljeće života, gipkim kretnjama više podsjeća na aktivnog sportaša, nego na iscrpljenog i namrštenog menadžera

Kada se ovako ukratko nabroje podaci iz njegove karijere, mnogi bi mogli pomisliti da je riječ o osobi koja zrači autoritetom i snagom te koja svojim držanjem na neki

način ističe brojne osobne uspjehe. No dr. sc. Đukan upravo je sušta suprotnost i u kontaktima je s poznatima i nepoznatima jednostavan, pristupačan i srdačan. Iako je duboko zašao u osmo desetljeće života, svojim gipkim kretnjama više podsjeća na aktivnog sportaša, nego na iscrpljenog i namrštenog menadžera iz mučenog brigama i probavnim smetnjama. O njegovoj ljubaznosti i pristojnosti svjedoči i podatak da je svakome uvijek dostupan. Dovoljno je da ga potpuni neznanac nazove, a u to smo se i sami uvjericili više puta, i on će se uvijek spremno javiti. Ako je spriječen nekim obvezama, sasvim će se sigurno javiti poslije i pitati tko ste i zašto ste ga trebali.

Djetinjstvo i prvo zaposlenje

Budući se uspješni menadžer i sveučilišni profesor, ali i predsjednik HSGI-a, rodio 11. prosinca 1940. Čapljini, gradiću na jugu Bosne i Hercegovine, na granici s Hrvatskom. Mjesto je rođenja bilo uvjetovano činjenicom da se otac Ivo kao državni službenik i šef duhanske stanice često selio, pa je bio i u Obrovcu, Ljubuškom, Širokom Brijegu i na kraju u Metkoviću, gdje je obitelj živjela od 1948. godine. Đukani inače potječu iz tzv. Gornje bande u Konavlima, iz Mihanića, mjesta s 96 stanovnika, smještenog ispod planine Snježnice i najvišeg vrha Sv. Ilije (1234 m). Đukan je relativno često prezime u tome mjestu (u Hrvatskoj ih sada ima tridesetak), a ostala su česta prezimena Letunić, Šiša, Kukuljica i Radin.

U susjednoj Hercegovini i Crnoj Gori Đukan je inače osobno ime, a potječe od sv. Jurja (lat. *Georgius*, grč. *Geórgiós* u značenju seljak), sveca i vojnika rođenog u Palestini

Selo Mihanići u Konavlima snimljeno sa Snježnice

Svi Đukanovi snimljeni ispred kuće u Cavtatu

koji je 303. stradao kao kršćanski mučenik. Slave ga sve kršćanske crkve, a poznat je kao zaštitnik vitezova. Prema predaji, svojim je kopljem probio zmaja, a to je i najčešći motiv njegovih brojnih prikaza. Od njega potječu mnoga muška i ženska imena (raznovrsni oblici imena su Juraj, Đuro, Đorđe ili Đurđica, u dubrovačkoj okolini i Džore), a to je ujedno najplodnija osnovica prezimena u hrvatskome jeziku te naziva mnogih mjesta. Konavoski su se Đukani doselili u Dubrovačku Republiku vjerojatno nakon bijega pred Turcima, a otac je Ivo smatrao da su bježali od progona bogumila, na što ukazuju stećci na groblju u Mihanićima. Ipak, prezime Đukan nalazi se već u prvim popisima Dubrovačke Republike i njihovo se rodoslovlje može rekonstruirati od početka vođenja knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih (17. st.).

Đukanova je majka Marija, rođena Hrištić, bila podrijetlom iz Vrgorca, iz ugledne seljačke obitelji i također je bila završila srednju ekonomsku školu. Mali je Petar vrlo rano naučio pisati, ali i zbrajati "punte" u briškuli kod babe Ane u Konavlima, pa je s pet i pol godina krenuo u školu. Inspektor ga je zbog godina vrlo brzo potjerao, makar se uzrastom nije razlikovao od ostalih učenika. Unatoč tomu majka ga je odmah poslala u školu u Vrgorac, kod prijateljice učiteljice koja je lukavo, pred drugim inspektorom, pokazala da Petar zna odgovore na sva pitanja. Zato su ga i zadržali u školi, pa je već sljedeće školske godine upisan u drugi razred u Metkoviću, gdje je poslije završio i srednju školu. Bio je izvrstan đak, ali razigran i prilično lošeg vladanja (jednom je spužvom nehotice pogodio

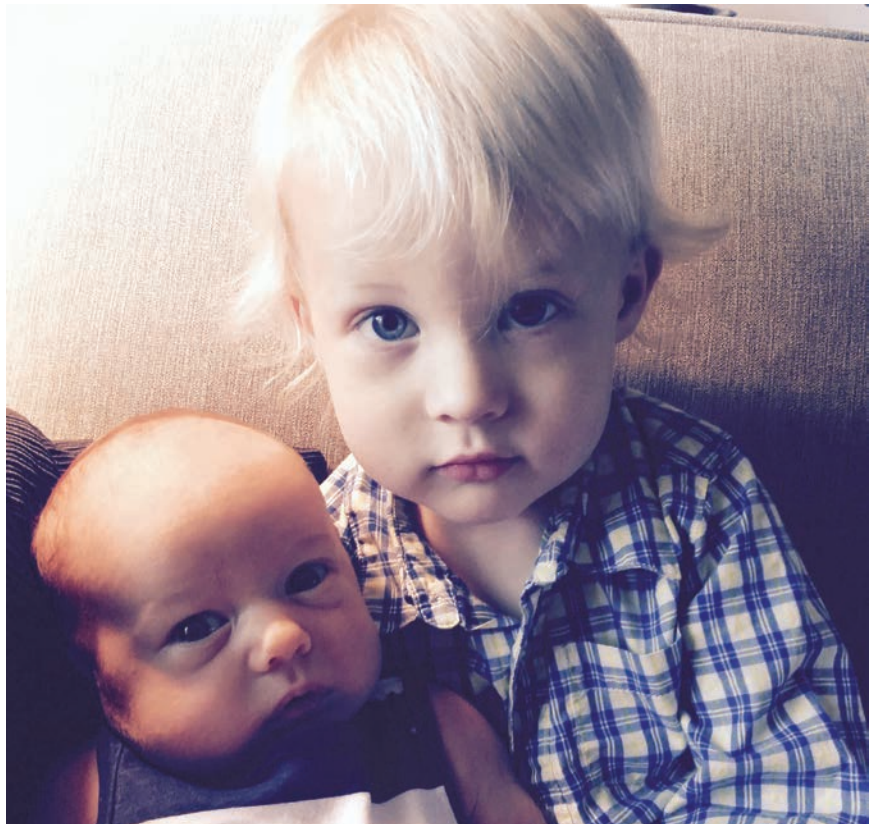
direktora u glavu). Kako sam potvrđuje, imao je prekrasno djetinjstvo. Ima i sestru Anelu koja je arhitektica i brata Matka koji je diplomirani inženjer elektrotehnike.

Dr. sc. Đukan diplomirao je na Građevinskom fakultetu u Zagrebu 1963., nakon pet godina studiranja. Bio je dobar student i demonstrator. Prvi je posao dobio u projektnome birou *Neretva* u Opuzenu na melioraciji dionice Donje Neretve i Opuzena-ušće. Iako je pohađao konstruktorski smjer, vrlo se brzo prilagodio hidrotehničkoj problematici, za što je zagrebački građevinski fakultet uvijek davao dobre osnove. Učio je iz onda dostupnih ruskih udžbenika i knjiga. Uostalom, i ruski su inženjeri zajedno s hrvatskima radili na tome kompliciranom zahvatu. Bio je to projekt koji je financirao FAO (*For-*

odand Agriculture Organization), odnosno Organizacija za prehranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda. Rusi su vodili izradu idejnog projekta toga složenog zahvata, posebno zbog jakog zaslanjenja glinovitih tala. Na tom je poslu mnogo naučio, i to ne samo o melioracijama, već i o vođenju velikih međunarodnih projekata.

Dok smo razgovarali o melioraciji ušća Neretve, našeg smo sugovornika morali, a razgovarali smo u dva navrata uoči ljetnih praznika, upitati o problemu zaslanjivanja Neretve i mogućnostima rješavanja tog problema. Doznali smo da je ondašnja preobrazba delte Neretve bila zasnovana na isušivanju močvara, zatvaranju rukavaca te umjetnom i prirodnom navodnjavanju. Zaslanjivanje se temelji na hidraulici podzemlja i na činjenici da je slana voda teža od slatke pa se klin slane vode ("leća") zavlaci duboko u ušće Neretve, osobito stoga što je korito u ušću dosta duboko (9 – 11 m). Ta je pojava izraženija i uočljivija u sušnim razdobljima, pa su se, primjerice, i prije u Metkoviću lovili cipli koji su izvorna morska riba. Rješenje je tog problema ipak u navodnjavanju i sustavnom poduzimanju melioracijskih zahvata.

U Metkoviću je upoznao i suprugu Zlatu Bebić, koja potječe iz Desna, mjesta pokraj istoimenog jezera s desne strane Neretve, udaljenog 12 km zapadno od Metkovića. U naselju Desne (91 stanovnik), koje je u sastavu Općine Kula Norinska, Bebići su najčešće prezime (ostala su Bezer, Čelić, Gječ, Golemac, Grgić...), a najpoznatiji su stanovnici političar Luka Bebić i vinar Miljenko Grgić (Mike Grgich). Supruga je u Sarajevu imala vrlo teško djetinjstvo jer je bila stigmatizirana kao "ustaško dijete" (otac joj je bio zarobljen kod Bleiburga, a robijao je u Zenici), a majka je vrlo brzo umrla od raka. Poslije je živjela i školovala se kod ujne u Metkoviću. Vrlo su rano dobili i djecu, kći Elu koja je arhitektica u SAD-u i sina Sašu, građevinskog inženjera koji je dugo radio u *Konstruktoru*, a sada je vlasnik vlastite tvrtke. Danas imaju i pet unuka (kćerinu djecu Ivu i Jana te sinovljevu djecu Anju, Luku i Tina), ali i dva prau-nuka koja je rodila Iva Grant, također arhitektica u Washingtonu. Njihova su imena Luka i Maks, a mlađi se rodio baš u vrijeme

Praunuci Maks i Luka

razgovora koje smo vodili s mladolikim i dobrodržećim pradjedom. Srećom, kaže, svi su rano postali roditelji, vjerojatno po ugledu na roditelje Zlatu i Peru.

Poslovno napredovanje

Za rada u Opuzenu kod dr. sc. Đukana pojavila se želja za prebacivanjem u Zagreb jer je to uz veću udobnost jamčilo i bolje uvjete školovanja djece. Oduvijek je dobro zarađivao pa su živjeli sasvim pristojno. Neko je vrijeme supruga radila u računovodstvu INUG-a, poduzeća za informatički inženjering, a poslije se potpuno posvetila obitelji. Dr. sc. Đukan počeo je raditi u *Udarniku*, odavno "preminulom" građevinskom poduzeću, a u prelasku mu je pomogao ondašnji direktor Đuro Radin, dipl. ing. građ., nešto stariji kolega podrijetlom iz Mihanića, s kojim je poslije uspješno surađivao na pilot-projektu obnove Konavala, svojevrsnom obrascu cjelovite obnove ratom poharane zemlje. Tadašnji je *Udarnik* imao gotovo tisuću zaposlenih i veliki broj poznatih građe-

vinskih stručnjaka poput Petra Prebega, dipl. ing. građ., s kojim će poslije surađivati u *Industrogradnji* i IGH-u. Svi su se brzo "razbježali", a on je ostao približno godinu dana. Međutim, u tom je poduzeću riješio stambeno pitanje.

U Zagrebu je počeo raditi u *Udarniku*, a pomogao mu je Đuro Radin, stariji kolega iz Mihanića, s kojim je poslije uspješno surađivao na pilot-projektu obnove Konavala

Nakon *Udarnika* prešao je u *Hidroelektru*, golemu građevinsku tvrtku u kojoj je radio dvije godine. Bio je glavni inženjer na početnoj dionici autoceste iz Rijeke, na dionici od Svilnog do Grobničkog polja, dugoj 17 km. Ipak, ni u *Hidri* (kako su je onda svi zvali) nije mogao dugo ostati. Osjećao se sputanim pa je nakon dvije godine prešao u drugu veliku tvrtku – *Industrogradnju*.

Dobro je upoznao i često se družio s dva legendarna direktora i poslovna rivala – Žarkom Čikarom (1935. – 1999.), dipl. ing. građ., i Matom Čopom (1930. – 2001.), ing. građ. Obojica su počela raditi kao građevinski tehničari, a svojim su se radom isticali na brojnim gradilištima. Uz redovan rad završili su Građevinski fakultet odnosno Višu tehničku građevinsku školu. Čikara je radio u *Hidroelektri* od 1953., diplomirao je 1967., a generalni je direktor bio od 1969. do 1989. Zbog narušena zdravlja u invalidsku je mirovinu otišao 1991. godine. Isticao se kao vrstan organizator i kreator poslovnih pothvata. Pod njegovim je vodstvom *Hidroelektra* bila naša najveća građevinska tvrtka, koja je izgradila brojne ceste, luke, mostove, elektrane, stadione i slične građevine u zemlji i inozemstvu (Alžiru, Maleziji, Keniji, Grčkoj, Njemačkoj, SSSR-u i drugdje). Čop je kao tehničar od 1952. do 1962. radio na gradilištima *Tempa*, *Vladimira Gortana* i *Novog puta*. U *Industrogradnju* je prešao 1962. i zbog iznimnih je stručnih i organizatorskih sposobnosti već 1966. postao direktor, što je uz brojne reizbore ostao sve do 1996.

Do Čopova dolaska *Industrogradnja* je bila relativno malo poduzeće s 800 radnika, da bi već 1980. izraslo u poslovnog giganta s 12.500 radnika, sposobnog za najveće graditeljske pothvate. *Industrogradnja* je samo u Zagrebu izgradila gotovo 50 posto svih novih stanova, a izvodila je radove u svim dijelovima bivše države i u inozemstvu (Njemačkoj, Mađarskoj, Iraku, SSSR-u, poslije u Rusiji, Libiji i drugdje). Čop se posebno istaknuo u Domovinske ratu u pružanju pomoći i obnovi stradalih građevina poput hotela *Velebno* i mosta preko rijeke Gacke. Nažalost, od obje je velike građevinske tvrtke ostalo vrlo malo ili ništa. Čop i Čikara bila su dva potpuno različita čovjeka. Čop je bio srdačniji i pristupačniji, pomalo narodski tip, a Čikara je oko sebe stvorio posebnu atmosferu nedodirljivosti, gotovo kao u crkvi. Dakako da je dr. sc. Đukanu Čop bio mnogo bliži i draži pa ga se sjeća sa zahvalnošću jer je cijenio kvalitetan rad i poticao stručnost, a suradnja s njim bila je zaista prava škola i izazov.

Otkrivanje spomen-reljefa Mati Čopu u Ličkom Lešću

Legendarni direktori Čop i Čikara bili su potpuno različiti i Čop je bio srdačniji i pristupačniji, a Čikara je oko sebe stvorio posebnu atmosferu nedodirljivosti

Pri spomenu Mate Čopa dr. Đukan prijetio se da se u Ličkom Lešću, njegovu rodnom mjestu, priprema postavljanje obilježja, pa je predložio da taj događaj obilježimo i u *Građevinaru*. U tome, nažalost, nismo uspjeli, ali smo iz novinskih izvješća doznali da su 13. lipnja 2015., u nazočnosti prijatelja, uzvanika, gospodarstvenika i negdašnjih zaposlenika *Industrogradnje*, unuci pokojnog Mate na pročelju zgrade Hrvatskoga seljačkog doma *Gacka* otkrili spomen-reljef tome velikome hrvatskom rodoljubi i gospodarstveniku (neobično je da u svim napisima i na reljefu stoji ime Mate, iako su ga svi zvali Mato, a tako je navedeno i u leksikonima). Autor je reljefa kipar i medaljar Stjepan Divković, a izrađen je u umjetničkoj ljevaonici *Ujević* u Zagrebu.

Na otvorenju govorili su Josip Žanić, predsjednik Mjesnog odbora, Tomislav Mažar, dugogodišnji suradnik i prijatelj, te Stjepan Kostelac, predsjednik Općine Otočac. Svi su isticali koliko je učinio za

rodnu Liku gradnjom građevina i industrijskih pogona poput tvornice u Ličkom Lešću i Perušiću, pilane i stolarije u Brinju te hotela *Velebno* u Baškim Oštarijama (u dva navrata) i *Zagreb* u Karlobagu, u kojima su bile zaposlene tisuće Ličana. Mnoge su te građevine i pogoni, nažalost, zatvoreni jer je nesmiljeni kapitalizam potpomognut privatizacijom uništavao ono što je stvarano godinama. Čop je bio pravi domoljub, koji je zbog toga 1971. bio i progonjen, a 1986. čak i osuđen. Petar Đukan došao je u *Industrogradnju* kao mladi inženjer, a poslije je bio glavni inženjer, direktor razvoja i tehnički direktor. Tada je u tvrtki bilo već 2800 zaposlenih i radili su velike poslove. Iako je bio pomalo razigran, sam priznaje da se volio "zezati", uživao je u poslu i volio je raditi, a bio je i ambiciozan. Uostalom, i privlačili su ga takvi izazovi, za što u *Hidroelektri* i nije bilo puno prostora. Zanimala ga je informatika pa je učio i polagao programske jezike (Fortran, Pascal...), barem onoliko koliko mu je to trebalo kao direktoru. Uostalom, informatika je bila sadržaj njegova magistarskog rada koji je 1981. obranio kod prof. Josipa Klepca. Vjeruje da je bio dobar direktor i inženjer zbog komunikativnosti i blage naravi, osim u krajnjim situacijama kada je znao "planuti" jer je po prirodi i usmjeren na posao.

Obiteljska uspomena iz Samare u Iraku ispred spiralnog Malvija minareta (oštećenog u bombardiranju 2005.)

Dvije je godine bio i voditelj radova u Iraku. Ondje su se obavljali golemi poslovi na kojima je radilo 2700 radnika. Gradilo se u Kirkuku u Kurdistanu, gradu 250 km sjeverno od Bagdada, a gradilo se i atomsko sklonište u Tikritu, rodnome mjestu Saddama Husseina, koje se nalazi 140 km sjeverno od Bagdada i gdje je u vojnu bazu Saddam zajedno s vozačem odlazio jedanput tjedno. U Bagdadu su se gradili uprava avijacije, oficirski klub i slično. Danas je stradalo mnogo toga što je tada izgrađeno, ali ni onda nije bilo lako jer je to bilo vrijeme sukoba Iraka i Irana. Dr. sc. Đukanu žao je iračkog naroda jer to su sve odreda pristojni ljudi, visoke razine pismenosti, a svi obožavaju djecu. Bilo je lijepo gledati, osobito u pustim predjelima, kako djeca idu u školu čista, u bijelim košuljama i urednim kutama. To ne može narediti nijedan diktator, to je jednostavno lijep odnos prema vlastitoj djeci.

Dr. sc. Đukan bio je inženjer i menadžer u jednoj sređenoj tvrtki u kojoj se i onda isplaćivala plaća sa stimulacijom. Ako u to vrijeme zaposlenici nisu dovoljno napravili, koeficijenti su se smanjivali. Plaća se uvijek redovito isplaćivala petkom sredinom mjeseca, a o tome su brinuli svi rukovoditelji i zaposleni, od onih na gradilištu (fakturiranje situacija) preko

onih u komercijali i inženjeringu (naplata) do ERC centra (obrada plaća) i slično.

Bio je i voditelj radova u Iraku i tamo su se obavljali golemi poslovi, a gradilo se u Kirkuku u Kurdistanu i u Tikritu

Još u vrijeme rada na melioraciji ušća Neretve te poslije u svakodnevnoj praksi, osobito tijekom rada u Iraku, dr. sc. Đukan volio je surađivati sa stručnjacima s fakulteta, posebno s prof. dr. sc. Milutinom Anđelićem, prof. dr. sc. Ivom Podhorskim, prof. dr. sc. Vickom Šimićem i mr. sc. Antom Meštovićem s Građevinskog fakulteta u Zagrebu, s kojima je bio demonstrator na teoriji konstrukcija koju je predavao prof. dr. sc. Otto Werner (1908. – 1981.). U to je vrijeme na toj katedri asistent bio i prof. dr. sc. Veselin Simović (1930. – 2014.). Njegov dotadašnji uspješan rad i zanimanje za stručne i znanstvene dvojbe nisu ostali neopaženi pa ga je vrlo brzo pozvao prof. Simović, koji je u to vrijeme upravo objedinio sve hrvatske građevinske fakultete s Institutom građevinarstva Hrvatske u jedinstvenu znanstveno-nastavno-stručnu instituciju – Građevinski institut Zagreb.

U *Industrogradnji* nije vidio daljnju prigodu za napredovanje, a pomogle su i povremene nesuglasice oko nekih strateških i poslovnih odluka, pa je 1983. prešao raditi u Institut poznat po kratici GI. U početku je bio stručni savjetnik u Zavodu za organizaciju građenja Fakulteta građevinskih znanosti (FGZ-a) Zagreb koji je bio dio Instituta, a ubrzo je postao tehnički direktor cijelog GI-a. Na tom je radnom mjestu bio sve do 1990. i razdvajanja na četiri fakulteta i IGH.

Zaključujući dio njegove biografije vezan uz *Industrogradnju*, zapitali smo dr. sc. Đukana tko je kriv za to što je ta tvrtka propala tako neslavno i naglo. Odgovorio nam je da je za to kriva privatizacija koja nikako nije odgovarala velikim tvrtkama, ali pravi je krivac zapravo bio Mato Čop i činjenica što je tvrtku procijenio trostruko više nego što je vrijedila, a vlasnici su uglavnom bili mali dioničari. Potom su se ubrzano počeli mijenjati direktori koji nisu znali što bi trebalo učiniti i rezultat je svima poznat.

Djelovanje u Građevinskom institutu

Posao tehničkog direktora (tada se zvao poslovni direktor) u jednoj tako složenoj instituciji kao što je to bio Građevinski institut Zagreb uglavnom se sastojao od toga kako najkvalitetnije organizirati opsežan stručni rad, a da pritom ne trpi znanstvena i nastavna aktivnost. Zapravo se nastojalo postići to da se najbolji stručnjaci i znanstvenici iskorištavaju samo u obavljanju najzahtjevnijih i naj-složenijih stručnih zadataka. Usto je posao poslovnog direktora, koji je brinuo o prostoru cijele Hrvatske, a preko naših tvrtki i njihovih ugovorenih poslova i u svijetu, bio ravnomjerno rasporediti zadatke među ondašnjim poslovnim jedinicama zvanima osnovne organizacije udruženog rada (OOUR-i) u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku i njihovim zavodima, ali i mnogim laboratorijima u drugim gradovima. U tome se uglavnom i uspijevalo, i to bez ulaganja većeg napora. Nastanku je Instituta kumovala činjenica da su se u to vrijeme bili promijenili zakoni za standardne znanstvene

Dr. sc. Petar Đukan na jednoj slici iz mlađih dana

institucije, što je nekima poput GI-a i FER-a omogućilo da se organiziraju kao skup manjih cjelina. To im je pomoglo da se osnaže i ojačaju. Prof. dr. sc. Veselin Simović, koji je i osmislio i proveo osnivanje Građevinskog instituta, na taj je način znatno pomogao razvoju građevinarstva u Zagrebu i cijeloj Hrvatskoj. Uspostavljena je stalna veza između znanosti i gospodarstva, a ostvareni prihodi omogućili su dotad neviđen procvat znanstvenih istraživanja i instaliranje najsuvremenije opreme. Ujedno je zabilježen velik porast broja magisterija i doktorata, ali i inozemnih specijalizacija. Zapravo, takav je organizacijski model bio bez ikakve konkurencije na području bivše države.

Uz poslove na koordinaciji stručnog rada cijelog GI-a, znanstveni je i nastavni status dr. sc. Đukan ostvarivao u Zavodu za organizaciju i ekonomiku građenja, koji se razvio iz Katedre za organizaciju građenja, a njegov je prvi nastavnik i voditelj bio spomenuti prof. Josip Klepac. Nedugo je potom ustrojen i smjer organizacije građenja, neko je vrijeme djelovao i specijalistički studij, a upravo je istodobno s integracijom uveden i poslijediplomski studij. Kao menadžer s iskustvom, čak i na međunarodnim poslovima, posebno na stanogradnji, dr. sc. Đukan uključio se u nastavu. Iz tog je područja i doktorirao 1990. disertacijom *Racionalizacija procesa stambene*

izgradnje. Tada je zajedno s prof. dr. sc. Vladimirom Skendrovićem, pokojnim prof. dr. sc. Jurajom Marušićem, prof. dr. sc. Rudolfom Lončarićem, prof. dr. sc. Markom Žajom te prof. dr. sc. Marizom Katavić, prof. dr. sc. Jadrankom Izetbegovićem i prof. dr. sc. Mladen Radujkovićem, ali i dr. sc. Danijelom Režekom započeo dalekosežan posao, vrlo važan za daljnji razvoj našeg građevinarstva. Nakon osamostaljenja Hrvatske, pritisnut brojnim obvezama, bio je prisiljen smanjiti pa i prekinuti svoju nastavničku djelatnost.

Tehnički je direktor GI-ja
brinuo da stručni rad ne ugrozi
znanstvenu i nastavnu aktivnost
te da najbolji stručnjaci i
znanstvenici rješavaju samo
najsloženije zadatke

Volio je predavati studentima. Rad u nastavi omogućio mu je da nauči govoriti u javnosti, pred većom skupinom slušatelja. Nastava mu je ujedno pomogla da svoje znanje sistematizira i organizira. Pomogla mu je i u razvoju svojevrstne mnemotehnike i sva je ta iskustva poslije primijenio u svakodnevnome radu. Dr. sc. Đukan napisao je više od 150 znanstveno-stručnih i stručnih te poticajnih članaka. Zapravo im ni sam ne

zna točan broj, čak ni ne vodi njihovu posebnu evidenciju. Uvijek je volio pisati i to je za mnoge njegove kolege koji se s pisanjem dosta muče bilo pravo iznenađenje.

Samostalni je autor ili koautor više knjiga, a njegovi su radovi tiskani i u brojnim zbornicima. Najčešće se radilo o knjigama koje su tiskane od 1989. do 1991., a odnosile su se na rješavanje problema najavljivane stambene reforme ili na probleme u graditeljstvu: *Reforma preduvjet oživljavanja stanogradnje, Ustupanje građenja objekata, Polazne osnove stambene reforme u SRH, Konceptija i programiranje stambene reforme i Prijedlog metodologije za utvrđivanje cijene za otkup društvenih stanova*.

Napisao je i dva priručnika: *Standardna kalkulacija: standardni opisi i normativi radova visokogradnje* (1986.) i *Strojevi u građevinarstvu* (1991.). Valja dodati da su te knjige bile izdane u nakladi časopisa *Građevinar* i da su odmah bile rasprodane. Posebno se to odnosi na *Standardnu kalkulaciju*, knjigu od gotovo 600 stranica koja je razgrabljena u prvoj godini, a i danas spada među najtraženije stručne knjige iz građevinarstva uopće. U GI-u i IGH-u uz tu se knjigu godinama kao nadopuna izdavao i poseban bilten koji je bio tražen na prostoru cijele negdašnje Jugoslavije.

Naslovnica knjige *Standardna kalkulacija*

S dr. sc. Đukanom razgovarali smo i o dugogodišnjim odnosima s prof. Simovićem, ondašnjim predsjednikom Poslovnog odbora GI-a, iako smo znali da je bio jedini među njegovim bliskim suradnicima kojemu se uporno, i nakon što mu je pre-stao biti nadređeni, obraćao s Vi. Za njega je bio poseban i izniman čovjek, zapravo genijalan. Nikad nikome nije odmogao, osim dakako "pacijentima", ali tada nije ni mogao drugačije. Čim su se upoznali, znao je da će dugo uspješno surađivati. Imali su dobar odnos i tvorili su pravi tim. Iz vlastitog iskustva može zaključiti kako je Mato Čop bio nesumnjivi autoritet, ali je kod prof. Simovića sve uvijek "štimalo". Žao mu je što su svojedobno Zakonom o sveučilištu instituti odijeljeni od fakulteta, što je, uz božan dijela radnika IGH-a da znanstvenici i nastavnici žive na račun njihova rada, pridonijelo raspadu Građevinskog instituta. Bio je to pravi način suradnje znanstvenih i stručnih institucija i takav će se model suradnje s gospodarstvom morati pokušati razraditi i na neki način primijeniti. I to ne samo u građevinarstvu.

Rad u IGH-u nakon razdvajanja

Nakon raspada Građevinskog instituta Zagreb na osnovne dijelove, dakle na fakultete i IGH, započelo je vjerojatno najuspješnije razdoblje u karijeri dr. sc. Petra Đukana. Iako ga svi znaju kao dugogodišnjeg direktora Instituta građevinarstva Hrvatske, treba reći da to nije bio od samog početka i da je bilo razdoblje kada se povlačio s tog mjesta. Prvi je direktor IGH-a bio dr. sc. Franjo Turčić iz Zavoda za čelične konstrukcije, a dr. sc. Đukan bio je savjetnik u Zavodu za organizaciju građenja, no takvo je rješenje ipak bilo kratkotrajno i neuspješno. Potom je za direktora imenovan dr. sc. Đukan, što mu je s obzirom na iskustvo i opće mišljenje ionako pripadalo. Direktor je bio sve do 2001. i promjene vlasti, a potom su neko vrijeme direktori bili Ivan Banjad, dipl. ing. građ., i mr. sc. Smiljan Jurić. Inženjera Jurića dugo je osobno pripremao za svog nasljednika, no nakon nepune dvije godine zbog općeg je nezadovoljstva Nadzorni odbor smijenio dotadašnjeg direktora

Jedna usputno snimljena fotografija iz prijašnjih vremena

i postavio Ivana Banjada, dipl. ing. građ., uspješnog projektanta tunela i nositelja mnogih funkcija u negdašnjem GI-u, ali i u brojnim javnim tvrtkama novoformirane države. Nedugo je potom direktorski posao ponovno preuzeo dr. sc. Đukan. To je i ostao sve do 2007. kada je za direktora izabran prof. dr. sc. Jure Radić, dotadašnji predsjednik Nadzornog odbora, što je dr. sc. Đukan ponovno postao. Krajem 2009. otišao je u mirovinu. Tada je podnio ostavku i na mjesto predsjednika Nadzornog odbora pod pomalo nerazjašnjenim okolnostima, iako je svoj odlazak pravdao godinama (o tome ni sada ne voli govoriti).

Za njega je prof. Simović bio poseban i izniman čovjek, zapravo genijalan i nikad nikome nije odmogao, a čim su se upoznali, znao je da će dugo i uspješno surađivati

Valja spomenuti da je u međuvremenu dr. sc. Petar Đukan bio član Županijskog doma Hrvatskog sabora (1993. – 1997.), koji je ukinut 2001. Istodobno je bio i direktor Direkcije za javne investicije koja je

bila u rangu ministarstva. Tada se o njemu i počelo govoriti kao o najmoćnijem čovjeku u hrvatskome građevinarstvu, posebno jer je u to vrijeme bio jedan od ključnih ljudi u provođenju komorskog udruživanja, ali i iznimno cijenjen i uspješan menadžer. Naime, vrijednosti su se dionica tvrtke IGH d.d. počele penjati do vrtoglavih visina (pretvorba i privatizacija pod njegovom je upravom provedena 1994., a od 1995. tvrtka djeluje kao dioničko društvo), pa se o njemu počelo govoriti i kao o jednom od najbogatijih Hrvata. Dojam je moći pojačavala činjenica da se družio s mnogim ondašnjim ministrima, ali i da je bio dugogodišnji predsjednik Nadzornog odbora *Zagrebačke banke*. U dva je mandata bio i predsjednik Vijeća građevinarstva u Hrvatskoj gospodarskoj komori. Iako to nije znatnije pojačavalo njegov utjecaj, treba reći da je tada bio i predsjednik HSGI-a (1995. – 1999.) i da je redovito sudjelovao u svim njegovim aktivnostima.

Kao jedini direktor Direkcije za javne investicije osmislio je već spominjani pilot-projekt obnove Konavala, Župe dubrovačke i Dubrovačkog primorja (zajedno s ing. Radinom i Antom Stojanom, dipl. ing. arh.). Doduše, u to su vrijeme neki pomalo gundali da zbog podrijetla potiče obnovu područja iz kojega potječe, ali ta je odluka bila sasvim razumljiva i opravdana. Radilo se o poharanome najjužnijem području Hrvatske koje je prvo oslobođeno u cijelosti (Cavtat je oslobođen 21. listopada 1992.) pa je to područje bilo i najprikladnije za iskušavanje modela obnove poharanih dijelova države nakon prestanka borbi i konačnog oslobođenja. Cijeli je taj dio države bio siguran, ako se izuzmu povremeni projektili koji su stizali iz Hercegovine i koji su učinkovito bili regulirani isključivanjem dostave pitke vode Crnogorskom primorju. Zahvaljujući pravodobnoj obnovi i brzom povratku na cijelo su se područje od Stona do Prevlake vratili svi prognanci koji su vrlo brzo oživjeli cijeli kraj u kojemu su tragovi negdašnjih razaranja sada jedva vidljivi. Snažnu su potporu obnovi Konavala i ostalih dubrovačkih područja pružili i tadašnji predsjednik Vlade Nikica Valentić, dipl. iur., potpredsjednik Vlade prof. dr. sc.

Detalj obilježavanja uspješno završene obnove u Konavlima

Poziranje ispred doma HIS-a u kojem je sjedište HSGI-a

Jure Radić i ministrica Marina Matulović-Dropulić, dipl. ing. arh., a u obnovu infrastrukture bila su uključena sva državna poduzeća. Za pilot-projekt bila je utemeljena posebna tvrtka *Konavoski dom* d.o.o. sa sjedištem u Cavtatu, a u provedbi se posebno istaknuo često spominjani ing. Radin, tada već umirovljenik i zapravo volonter.

Kao direktor Direkcije, dr. sc. Đukan pregovarao je sa stranim izvođačima o gradnji autocesta i cesta, a s *Bechtelom* se prilikom ugovaranja gradnje dionice od Bosiljeva do Ogulina ozbiljno sporio oko određenih stavaka u ponudi. Povukao se kada je doznao da je strateška odluka već donesena.

U to je doba IGH bio matično organiziran. Ta suvremena organizacija podrazumijeva hijerarhijsku projektnu organizaciju u međusobnom prožimanju, a to je zahtijevalo snažnu informatičku i logističku

potporu jer se u svakome trenutku radilo i na stotinjak projekata. Ljudima je u radu ostavljena potpuna sloboda, a motivacija im je bila zarada i samodokazivanje. U tvrtki je bilo čak 14 prokurista, a imao je i izvršne pomoćnike u drugim krajevima Hrvatske – Marija Crnjaka, dipl. ing. građ., u Osijeku, dr. sc. Dražena Boškovića u Rijeci i Žarka Deškovića, dipl. ing. građ., u Splitu. Treba spomenuti i Anđu Bošković, dipl. oec., direktoricu računovodstva, i u početku Slavka Kojića, dipl. oec., također šefa računovodstva.

IGH je u njegovo vrijeme bio matično organiziran i ljudima je bila ostavljena potpuna sloboda, a motivacija im je bila zarada i samodokazivanje

Dr. sc. Petar Đukan uvijek je smatrao da su snaga i kapital neke tvrtke ljudi, a da su zgrade i oprema samo potpora. Ujedno je smatrao da su za poslovni uspjeh važni odnosi uprave i ključnih stručnjaka te su njegova vrata uvijek bila otvorena svakom suradniku.

Radilo se puno i mnogo se zarađivalo, a ljudi su bili sretni. Jednom je čak bilo organizirano i anonimno ocjenjivanje tvrtke i u kutiji je prikupljen veliki broj odgovora. Tvrtka je ocijenjena izvrsnom ocjenom. Treba reći da dio toga uspjeha treba zahvaliti činjenici da u to vrijeme IGH zapravo nije imao konkurenciju u velikim poslovima, ali dio treba pripisati i dobroj organizaciji. Uostalom, nije slučajno 2007. dr. sc. Đukan kao menadžer dobio nagradu *Chroma* za životno djelo Hrvatskog udruženja menadžera i poduzetnika.

Zaključne napomene

Podrazumijeva se da smo našeg sugovornika upitali kako je nakon svega toga došlo do gotovo potpunog raspada sustava, barem kada je o IGH-u riječ. O tome gotovo da i ne voli govoriti. Kriva je, obrazlagao nam je, svjetska gospodarska kriza i činjenica da su se neki američki bankari previše zaigrali bankarskim papirima. Posljedica toga bilo je veliko smanjivanje broja poslova i nedostatak investicija. Svim je sigurno da za takvu situaciju nije pronađen odgovarajući odgovor ni na državnoj ni na lokalnoj razini, uostalom imali smo bizarnu situaciju da je BDP stajao, a da su plaće rasle. Nije bilo ni sluha ni razumijevanja za velike projekte koji bi pomogli građevinarima i *Institutu IGH* u kojemu se sve to prelomilo. Vjerojatno se problemu krize prilazilo pomalo indolentno i neodgovorno te nisu aktivirani svi ljudski resursi. Činjenica je da nitko od inženjera nije za to kriv. Budući da u IGH-u sada rade neki novi ljudi koje slabije poznaje, dr. sc. Đukan tamo uglavnom ne navraća.

Zanimalo nas je i bogatstvo o kojemu se često govorilo. To je bogatstvo bilo u papirima i od toga dr. sc. Đukan zapravo nema ništa. Moglo se govoriti o milijunima dok je vrijednost dionice IGH-a iznosila 14.000 kuna, ali kada je pala na 140 kuna, čak i na nižu vrijednost pa se ne mogu ni prodavati, od toga zaista nema ništa, no zadovoljan je i sretan. Zdravlje ga dobro služi i kao umirovljenik nema nekih većih problema. Svojedobno je zdravstvenih problema imala supruga, no sada je sve u redu. Najsretniji se kada se u Cavtatu okupi njegova cijela mnogobrojna obitelj. Posebno se vesele praućucima.

Danas je dr. sc. Petar Đukan vjerojatno najokretniji pradjed kojeg se uopće može zamisliti. Iako se doimlje kao da svakodnevno trči i održava kondiciju, njegova su sportska iskustva vrlo skromna ili vezana uz sportske forume. U mladosti se pomalo bavio rukometom u metkovskoj *Mehanici* zajedno sa Zdravkom Vučićevićem i pokojnim Tomislavom Volarevićem. Dugo je bio vezan uz vaterpolski klub *Mladost*, uostalom klub se dugo zvao *Mladost-Industrogradnja*, a bio je i dugogodišnji član Disciplinskog suda Nogometnog saveza Hrvatske.

Dr. sc. Petar Đukan snimljen tijekom razgovora

I prije i sada okupiran je stanjem u našem građevinarstvu i uvijek je spreman poduzeti svaku inicijativu njegova poboljšanja. Takav je bio oduvijek, još u doba Građevinskog instituta. Prvi je, primjerice, prije dvadesetak godina govorio o potrebi osnivanja klastera kao svojevrsnog odgovora na konkurenciju stranih izvođača. Svojedobno se zalagao i za nov način razmišljanja u poslovanju koji se najbolje može sažeti u engleskoj kovanici *cooperation*. Naime, jedni na posao gledaju isključivo kao na nadmetanje (*competition*), neprestani rat u kojemu se uspjehom smatra jedino pobjeda, a drugi isključivo kao na suradnju (*cooperation*). Pravi posao zapravo treba biti i jedno i drugo, dakle i suradnja i nadmetanje (*cooperation*). U isto se vrijeme (*Sabor hrvatskih graditelja 2004.*) zalagao za uvođenje tzv. reinženjeringa, odnosno iskorištavanja prednosti što ih pruža informatička tehnologija. Tvrdio je da sada i inženjeri opće usmjerenosti uz pomoć ekspertnih sustava mogu obavljati poslove specijalista za pojedina područja, poslovna organizacija istodobno može koristiti prednosti centralizacije i decentralizacije, a odlučivanje je nužno provoditi na svim hijerarhijskim razinama. Operativci mogu primati i slati informacije odasvud,

pojedini resursi opreme sami pružaju informacije o svome položaju te se planovi mogu mijenjati kontinuirano, a ne kao dosad samo periodično.

Tijekom naših razgovora bio je potpuno zaokupljen izradom posebne studije pod nazivom *Hrvatsko graditeljstvo: Novi početak* za ovogodišnje *Dane ovlaštenih inženjera* u Opatiji, na kojima je bio jedan od dobitnika nagrade *Kolos* za životno djelo. Tu je studiju, tiskanu u posebnoj knjizi, pripremao u suradnji s kolegama inženjerima Aleksejem Dušekom, Željkom Pavlinom, Damirom Percelom, Andrinom Petkovićem, Zlatanom Pletkapićem, Zvonimirom Savićem, Zvonimirom Severom i čestim suradnikom dr. sc. Mladenom Vedrišom. U njoj je temeljito obrađeno stanje hrvatskoga graditeljstva od osamostaljenja do danas, ali i aktualno stanje u odnosu na Europsku uniju, iskustva drugih zemalja te prijedlog akcijskog plana. Doneseni su i prijedlozi mogućih rješenja za sadašnje teško stanje koja se uglavnom svode na stvaranje mogućnosti za gospodarski rast, ali i osmišljavanje velikih projekata koji mogu biti najbolje kratkoročno rješenja. Dakle, upravo ono što je primijenjeno u teškim ratnim i poratnim vremenima i u čemu je dr. sc. Petar Đukan bio jedan od ključnih sudionika.